

Agnieszka LUKASIK-TURECKA

dr hab., profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II,
Polska

DEZINFORMACJA W PRZESTRZENI MEDIALNEJ PO

24 LUTEGO 2022 ROKU: TECHNOLOGIE PRZECIWDZIAŁANIA

Rodzaje zaburzonych informacji, wyróżnione w oparciu o kryterium fałszu i szkody (Claire Wardle): błędna, mylna informacja (ang. misinformation) – udostępniane informacje są fałszywe, jednak nie mają na celu spowodowanie szkody; dezinformacja (ang. disinformation) – fałszywe informacje udostępnione z intencją wywołania szkody; złośliwa informacja (ang. malinformation) – informacja fałszywa lub prawdziwa, ale udostępniona w celu wyrządzenia szkody, czasem udostępniona wbrew zakazowi udostępnienia.

Prawie wszystko, co wiemy o tej wojnie wiemy z mediów. Po 24.02.2022 r. tematyka wojny w Ukrainie zdominowała przestrzeń informacyjną w Polsce. Wśród informacji jest wiele treści fałszywych, nieprawdziwych, ze zmienionym kontekstem, nieaktualnych itp.

Dezinformacja w polskiej przestrzeni medialnej dotyczy 3 głównych obszarów tematycznych

1. Obszar: rynek konsumencki (dane za Instytutem Badań Internetu i Mediów Społecznościowych): stacje paliw; banki, bankomaty;
2. Obszar: relacje międzyludzkie: relacje w polskim społeczeństwie, relacje polsko-ukraińskie
3. Obszar: polityka. Ukraińscy uchodźcy w Polsce „paliwem” dla niektórych ugrupowań politycznych

Ataki dezinformacyjne (dane za Instytutem Badań Internetu i Mediów Społecznościowych): 24.02.2022, godz. 9.00 – atak 300 kont i profili – w szczytowym momencie 18 wzmianek prorosyjskich na minutę; 1.03.2022 r. w przestrzeni polskiego internetu i mediów społecznościowych odnotowano ponad 120000 prób dezinformacji. Był to wzrost incydentów o 20000%; II połowa marca – stały dynamiczny wzrost o charakterze antyukraińskim i antyuchodźczym.

Rządowe Centrum Bezpieczeństwa na swoim twitterowym profilu przedstawiło sześć wybranych fałszywych linii rosyjskich narracji z tego okresu:

- „01. Polski rząd przyjmuje uchodźców z Ukrainy, aby przypodobać się USA i EU.

- 02. Rząd obniża budżet kraju, zapewniając Ukraincom bezpłatną opiekę medyczną, żywność, mieszkania i edukację.
- 03. Unia Europejska nie zamierza przyjmować kolejnych uchodźców ani uczestniczyć w finansowaniu ich utrzymania.
- 04. Wydatkowanie środków finansowych na utrzymanie Ukraińców wywoła ubóstwo Polaków.
- 05. Przyjmowanie uchodźców z Ukrainy doprowadzi do destabilizacji Polski i masowych protestów.
- 06. Polityka Polski wobec Ukrainy nieuchronnie spowoduje zagrożenie dla bezpieczeństwa i prowokuje wybuch wojny.” (Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, 2022).

Walka z dezinformacją – proste zasady promowane w mediach:

1. Ufaj tylko zweryfikowanym źródłom!
2. Zastanów się, co Twoje udostępnienie posta lub retwittowanie da innym. Jeśli podniesie poziom lęku, wzbudzi strach – zrezygnuj!
3. Prześledź przeszłość konta na Facebooku lub Twitterze przed podaniem informacji dalej!
4. Miej duży dystans do informacji z sensacyjnymi nagłówkami, zdjęciami i filmami. Nie podawaj ich dalej pod wpływem emocji!
5. Sprawdź podejrzane treści w sprawdzonych portalach fact-checkingowych!
6. Zgłaszaj konta rozpowszechniające rosyjską propagandę administratorom!
7. Wyczul bliskich na dezinformację, zwłaszcza tych najmłodszych i najstarszych. Nie wolno wierzyć we wszystko, co jest napisane!